

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa, mint másodfokú bíróság Budapesten, a 2010. április 28. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta a következő

í t é l e t e t :

A parancs iránti engedetlenség vétsége és más bűncselekmény miatt a **vádlott** ellen indított büntető ügyben a Somogy Megyei Bíróság Katonai Tanácsa 2009. október 30. napján kihirdetett Kb.I.34/2009/6. számú ítéletét **megváltoztatja**.

A vádlottat az első fokú ítélet rendelkező rész 1) pontjában értékelt parancs iránti engedetlenség vétsége (Btk. 354. § (1) bekezdés) miatt emelt vád alól **felmenti**.

A lefokozás katonai mellékbüntetés kiszabását és a halmazati büntetésre való utalást **mellőzi**.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Az ítélet ellen fellebbezésnek van helye.

I n d o k o l á s :

A Somogy Megyei Bíróság Katonai Tanácsa a 2009. október 30. napján kihirdetett Kb.I.34/2009/6. számú ítéletével a vádlottat bűnösnek mondta ki parancs iránti engedetlenség vétségében, valamint szolgálatban kötelességszegés vétségében, ezért - halmazati büntetésül - 200 napi tétel, napi tételenként 400.-Ft, összesen 80.000.-Ft pénzbüntetésre, valamint lefokozásra ítélte. Rendelkezett a pénzbüntetés meg nem fizetése esetére, annak szabadságvesztésre történő átváltoztatására.

A tárgyaláson a katonai ügyész a kihirdetett ítéletet tudomásul vette, a vádlott enyhítés érdekében jelentett be fellebbezést.

A Katonai Fellebbviteli Ügyészség a Kf.III.110/2009. számú átiratában indítványozta, hogy a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást egészítse ki, figyelemmel arra, hogy az jelen formájában a Be. 351.§ (2) bekezdés b./ pontja alapján megalapozatlan. Indítványt tett egyrészt a vádlott személyi körülményeinek a vagyoni helyzetre vonatkozó adatokkal, továbbá

a történeti tényállás tekintetében a szolgálati utasítás megfelelő pontjára történő hivatkozással való kiegészítésre. Érdemben az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására tett indítványt.

A vádlott védője az ítéletábrá katonai tanácsánál előterjesztette fellebbezésének írásbeli indokolását, melyben elsődlegesen az első fokú ítélet hatályon kívül helyezésére, és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítására, másodsorban az első fokú ítélet enyhítésére tett indítványt. Kifejtette, hogy a katonai tanács ítélete mindkét tényállási pont tekintetében megalapozatlan, mert szükség lett volna iü. orvosszakértő kirendelésére. A parancs iránti engedetlenség vonatkozásában vitatta a parancs jogszerűségét, azt, hogy egyáltalán szolgálati parancsnak minősül-e egy irat elolvasása tényének a leigazolása.

A védő a nyilvános ülésen megtartott perbeszédében kifejtette, hogy védencének szolgálati parancsot nem adtak ki, csupán egy általános hatályú, igazgatási jellegű intézkedés van rögzítve a történeti tényállásban, amelynek megismerését védenca a nyilvántartási lapon nem írta alá. Ezért indítványozta az első fokú ítélet megváltoztatását, és védencének a parancs iránti engedetlenség vétsége miatt emelt vád alóli felmentését bűncselekmény hiányában. Bűnösség megállapítása esetén hivatkozott a Legfelsőbb Bíróság eseti döntéseire, miszerint lefokozásra csak a sorozatos bűncselekmény-elkövetések és fegyelemsértések adnak okot, ezért kérte védencével szemben a katonai mellékbüntetést mellőzését, vagy enyhébb katonai mellékbüntetés alkalmazását.

A Katonai Fellebbviteli Ügyészségnek a nyilvános ülésen eljár képviselője perbeszédében a másodfokú ügyészi átiratban foglaltakat fenntartotta, indítványozta az első fokú ítélet helybenhagyását. Hivatkozott arra a körülményre, hogy a vádlottal szemben rövid időn belül másodszor indult büntetőeljárás, amiből arra lehet következtetni, hogy nem képes megfelelő szinten ellátni szolgálatát, ezért vele szemben a lefokozás katonai mellékbüntetés nem mellőzhető.

A vádlott az utolsó szó jogán úgy nyilatkozott, hogy semmilyen parancsot nem kapott és lényegében csatlakozott a védője által elmondottakhoz.

A bejelentett vádlotti fellebbezés folytán a Fővárosi Ítéletábrá Katonai Tanácsa az első fokú ítéletet és az azt megelőző bírósági eljárást a Be. 348.§ (1) bekezdésében foglaltak alapján teljes terjedelmében felülbírálta.

Ennek során megállapította, hogy az elsőfokú bíróság tárgyalása során az eljárási szabályokat betartotta, törvényes volt az ügyek egyesítése is. A katonai tanács a bizonyítási eljárást lefolytatta, a bizonyítékokat megfelelően értékelte és indokolási kötelezettségének is eleget tett. Megállapítható, hogy a vádlott a szolgálatban kötelezettségzegés vétsége tekintetében tulajdonképpen beismerte a terhére rótt bűncselekmény elkövetését. A parancs iránti engedetlenség vétsége vádjával kapcsolatban azonban vitatta, hogy magatartásával bűncselekményt követetett volna el.

Nem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a tényállást a vádlott vallomása, a kihallgatott tanúk vallomása, valamint a rendelkezésre álló iratok, lényegében az egymással összhangban álló bizonyítékok alapján állapította meg.

A katonai tanács által megállapított tényállás a részbeni hiányossága miatt megalapozatlan, ezért a másodfokú bíróság a Be. 352.§ (1) bekezdés a./ pontja alapján, az iratok tartalmára figyelemmel a vádlott személyi körülményeit annyiban egészíti ki, hogy; „A vádlott nőtlen családi állapotú, havi nettó átlagilletménye 152.044.-Ft, vagyona egy személygépkocsi kb. 900.000.-Ft értékben. Más személy eltartásáról nem köteles gondoskodni.” A történeti tényállást, ugyancsak az iratok tartalma, illetve az első fokú ítélet indokolása alapján kiegészíti azzal, hogy: „A vádlott az elkövetett cselekményével megsértette 47-I-23/1/2009. számú szolgálati utasítás 9/31. pontjában foglalt rendelkezést.”

Az elsőfokú bíróság által megállapított és a másodfokú bíróság által kiegészített tényállás már minden vonatkozásban mentes a Be. 351.§ (2) bekezdésében írt hiányosságoktól, ezért azt a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa felülbírálata alapjául elfogadta. Az első fokú ítélet hatályon kívül helyezésére tehát sem megalapozatlanság, sem pedig eljárási szabálysértés okán nem kerülhetett sor.

A védő indítványozta iü. orvosszakértő kirendelését, valamint további iratok beszerzését. A másodfokú bíróság álláspontja szerint a védői indítványnak való helyt adás csupán az eljárás indokolatlan elhúzódását eredményezné, ezért azt, mint alaptalant elutasította.

A védőnek a felmentésre irányuló indítványa a következők szerint alapos.

Az első fokú ítélet rendelkező rész 2. pontjában írt bűncselekmény tekintetében a katonai tanács okszerűen vont le következtetést a vádlott bűnösségére és helyes a cselekmény jogi minősítése is. Nem tévedett, amikor a vádlott bűnösségét a Btk.348.§ (1) bekezdésébe ütköző, és aszerint büntetendő szolgálatban kötelességszegés vétségében megállapította. A katonai tanács ítélete indokolásában helytállóan utalt a vádlott által megszegett szolgálati utasítási pontra, mely szerint a zárkák ellenőrzése, illetve ellenőriztetése a körlet-főfelügyelő feladata. Ehhez képest maga a vádlott személyesen azt nem végezte el, a körlet-felügyelő felé az ellenőriztetésre nem intézkedett, illetve szolgálati előjárója felé sem jelentette, hogy feladatai elvégzése tekintetében akadályoztatva lenne. A vádlott alappal nem bízhatott abban, hogy a körlet-felügyelő a szükséges ellenőrzést elvégzi, hiszen annak is a vádlotti intézkedés alapján kellett volna megtörténnie. A vádlott a szolgálata ellátására vonatkozó rendelkezést más módon súlyosan megszegte, így szolgálata rendeltetése időlegesen megghiúsult. A vádlott a szolgálati bűncselekményét legalábbis eshetőlegesen szándékkal valósította meg, így terhére törvényesen történt a szolgálatban kötelességszegés vétségének megállapítása.

Tévedett azonban az elsőfokú bíróság, amikor a vádlott bűnösségét a Btk.354.§ (1) bekezdésébe ütköző parancs iránti engedetlenség vétségében megállapította.

A hivatkozott bűncselekményt az követi el, aki a parancsot nem teljesíti. A Hszt.69.§ (1) bekezdésében foglaltak szerint a hivatásos állomány tagja szolgálat teljesítése során köteles végrehajtani az előjáró parancsát, a felettes rendelkezését, kivéve ha ezzel bűncselekményt követne el.

A Kaposvári Katonai Ügyészség B.III.130/2009. számú vádiratával kapcsolatosan az állapítható meg, hogy annak tényállásából nem állapítható meg egyértelműen, hogy ki, kinek, milyen tartalmú parancsot adott, illetve, hogy az ügyészség a történeti tényállásban rögzített mely körülményeket tekinti a törvényi tényállás elemeinek. A katonai ügyész az elsőfokú tárgyaláson megtartott perbeszéde során úgy módosította a tényállást, hogy a vádlott a betekintési ív aláírását tagadta meg, mellyel igazolta volna, hogy az intézet parancsnoki utasítást tudomásul vette, vagyis ezzel valósította meg a függelemsértő bűncselekményt.

A Somogy Megyei Bíróság Katonai Tanácsa az általa rögzített történeti tényállásban a lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként kiegészítette, illetve pontosította a vádirati tényállást, azonban a másodfokú bíróság álláspontja szerint a parancs iránti engedetlenség törvényi tényállási elemeit az első fokú ítélet tényállása sem tartalmazza, csupán azt rögzíti az ítélet, hogy a vádlott kijelentette, hogy az iratokat nem hajlandó aláírni. E körülményt viszont nem előzi meg konkrét cselekményre vonatkozó utasítás, parancs. A nyomozati iratok 2-2/a. nsz iratai alapján az állapítható meg, hogy az adott bv. intézet vezetője a bv. szervezet Szolgálati Szabályzatáról szóló 21/1997. (VII.8.) számú IM rendelet 7.§-ában írt felhatalmazás alapján egy intézet parancsnoki utasítást adott ki, amely a Somogy Megyei Bv. Intézet állományába tartozó hivatásos állományú, de betegállományban lévő testületi tagokra vonatkozóan további jelentési kötelezettséget határoz meg. A parancsnoki utasítás a jelen esetben tehát egy általános hatályú belső szabály, amely bizonyos feltétel bekövetkezése esetére jelentési kötelezettséget ír elő. Nem kétséges, hogy ez az utasítás norma jellegű, vagyis az nem tekinthető szolgálati parancsnak. A Legfelsőbb Bíróság már számos határozatában, így többek között a BH 1994/650. számú eseti döntésében is kifejtette, hogy a szabályzatokban foglalt általános kötelező rendelkezések megszegése parancs iránti engedetlenséget nem valósít meg. Bár a büntetőeljárás során maga a feltételezett parancs kiadója - a bv. intézet parancsnoka - nem került kihallgatásra, azonban a rendelkezésre álló iratok alapján az állapítható meg, hogy az adott ügyben személyre szóló, konkrét szolgálati parancsot, csupán tanú1 megbízott biztonsági, valamint tanú2 személyügyi osztályvezetők kaptak. Az ő feladatuk volt ugyanis a betegállományban lévő személyek felkeresése, részükre a parancsnoki utasítás bemutatása, illetve ennek igazolásaként a betekintési ív aláírása. A nevesített előjárók a részükre kiadott parancsot teljesítették. Az első fokú ítélet indokolása a lefolytatott bizonyítási eljárás alapján rögzíti azt is, hogy a kiértékelő személyek a vádlottnak az aláírásra vonatkozóan nem adtak parancsot (első fokú ítélet 4. oldal 3. bekezdés utolsó mondat). Téves, azaz érvelés is, hogy az aláírás ténye

valósítana meg parancs iránti engedetlenséget. A betekintési ív aláíratására irányuló vezetői akarat egyrészt lényegében a bv. intézet teljes betegállományban lévő hivatásos állományát érintette, másrészt az ügyészi vád és az elsőfokú bíróság álláspontja teljesen ellentétes a Hszt.69.§ (1) bekezdésében írtakkal, mely szerint parancsnak az a fajta előjárói akaratnyilvánítás tekintendő, amelyet az érintett állomány tagja a szolgálat teljesítése során köteles végrehajtani. Nyilvánvaló, hogy nem minősülhet szolgálati parancsnak a betekintési ívnek a betegállományban lévő bv. testületi tagokkal való aláíratási előjárói szándék. A parancs adásának és végrehajtásának rendjét egyébiránt részletesen a bv. szervezet Szolgálati Szabályzatáról szóló 20/1997. (VII.8.) IM rendelt 8.§-a tartalmazza.

Az kétségtelen tény, hogy törvényes felhatalmazás alapján és törvényes keretek között meghozott belső szabályok, normák az érintett bv. intézet hivatásos állományú tagjára nézve kötelezettségeket állapíthatnak meg. A megfelelő formában történt megismertetésükkel, az állomány előtt való kihirdetésükkel ténylegesen ezek a rendelkezések az állomány tagjainak már követendővé válnak. A Hszt.7.§-a foglalkozik a szolgálati viszonnal kapcsolatos jognyilatkozatokkal. A törvényhely (3) bekezdése szerint az írásbeli nyilatkozatot közölni kell a hivatásos állomány tagjával. A nyilatkozat - adott esetben a parancsnoki utasítás - akkor tekinthető közöltnek, ha azt a hivatásos állomány tagjának vagy az átvételére jogosult személynek kézbesítették. A közlés akkor is hatályos, ha az átvételt, illetve igazolás aláírását az érdekelt megtagadta. Erről viszont jegyzőkönyvet kell felvenni, mint azt tették a vádbeli eseményt követően, az illetékes előjárók.

Megállapítható tehát, hogy a vádlott a vádiratban, illetve az első fokú ítéletben rögzített magatartásával bűncselekményt nem követett el, ezért őt a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa az ellene a Btk.354.§ (1) bekezdésébe ütköző parancs iránti engedetlenség vétsége miatt emelt vád alól, a Be. 6.§ (3) bekezdés a./ pontjára figyelemmel, a Be. 331.§ (1) bekezdése alapján bűncselekmény hiányában felmentette.

Figyelemmel a részbeni felmentő rendelkezésre is, a vádlottnak az enyhítés érdekében bejelentett fellebbezése alapos.

A katonai tanács ítéletében helytállóan tárta fel a büntetés során figyelembe vehető enyhítő és súlyosító körülményeket, nem tévedett, amikor a vádlottal szemben a Btk.87.§ (2) bekezdés e./ pontjának alkalmazásával pénzbüntetést szabott ki, melynél a napi tételek száma - a részbeni felmentés mellett is - a cselekménnyel arányos, míg a napi tétel összege megfelelően tükrözi a vádlott személyi, vagyoni és jövedelmi viszonyait. Megállapítható, hogy a vádlottnak korábban katonai bűncselekmény miatt elítéltetése nem volt, illetve, hogy egyetlen szolgálati vétség elkövetése nem alapozza meg a rendfokozat viselésére való méltatlanságot, és nem indokolja vele szemben a lefokozás katonai mellékbüntetés alkalmazását. Az eltúlzott joghátrányt jelentene, ezért a másodfokú bíróság a lefokozás katonai mellékbüntetés kiszabását, valamint a halmazati büntetésre történő utalást mellőzte.

A Somogy Megyei Bíróság Katonai Tanácsa ítéletének egyéb rendelkezései törvényesek, ezért azokat a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa - helyes indokai alapján - helybenhagyta.

A Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsának ítélete a Be. 372.§ (1) és (2) bekezdésein, a fellebbezési jog pedig a Be.386.§ (1) bekezdés c./ pontján alapszik.

, 2010. április 28.

Dr. Ruzsás Róbert hb. dandártábornok sk. a tanács elnöke, Dr. Mészáros László hb. sk. ezredes előadó bíró, Dr. Török Zsolt hb. ezredes sk. bíró

A kiadmány hitelül:
Kígyósi Józsefné
bírószági ügyintéző